

XALQIG L C Y APARAN DAH XS YY T

Ai n H s nzad

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti
aishan.hasanzade@mail.ru

A GENIUS PERSONALITY LEADING THE PEOPLE INTO THE FUTURE

Aishen Hasanzade

Summary

The greatness of historical figures becomes more evident over the years. Just as the peaks of high mountains look majestic from afar, the work and ideas of people who left a deep mark on the history of their nation, built its past and determined its future, are seen more clearly and noticeably over time. Having reached this height, this peak, a person rejoices, admires and thinks. It is natural that the fate of such personalities is always difficult and tumultuous, because they selflessly devote all their meaningful lives to the progress of their homeland, nation, and strengthening of its state. Taking into account the realities of the past and the era in which they lived, the wonderful works, good deeds, and wise ideas of these personalities, who did what was possible and even more than that, shed light on the future of the nation and the state. The existence of such personalities is first of all the happiness of the nation to whom they belong and a divine gift given to that nation from the great God.

Keywords: globalization, independence, moral value, sovereignty

XALQIG L C Y APARAN DAH XS YY T

Ai n H s nzad

Xülas

Tarixi xsiyy tlin böyüklüyü ill r keçdikc daha aydın görünür. Uca da ların zirv si uzaqdan z m tli göründüyü kimi, mill tinin tarixind d rin iz qoymu , onun keçmi ini yaratmı v g l c yini mü yy n etmi insanların da i i v ideyaları zaman m saf sind n daha uca görünür, daha aydın n z r çarpır. Bu ucalı a, bu zirv y boylandıqca insan sevinir, heyr tli nir v dü ünür. T biidir ki, bel xsiyy tlin taleyi h mi ç tin v ke m ke li olur, çünki onlar özl rinin bütün m nalı ömürl rini f dakarcasına v t ninin, mill tinin t r qqisin , onun dövl tinin möhk ml ndirilm sin h sr edirl r. Keçmi in v ya adı ı dövrün reallıqlarını n z r alaraq mümkün olanı, h tta ondan da artı ını, y ni mümkün olmayanı da etmi bu xsiyy tlin göz l i l ri, xeyirxah m ll ri, müdrik ideyaları xalqın v dövl tin g l c yin i iq salır. Bel xsiyy tlin varlı ı ilk növb d onları yetir n mill tin xo b xtlıyidir v ulu Tanrının h min xalqa verdiyi ilahi b x i dir.

Açar sözl r: qloballa ma, müst qillik, m n vi d y r, suverenlik

Giriş. Hər bir xalqın milli azadlığına və dövlət müstəqilliyinə qovuması üçün üç mühüm tarixi an, milli iradə və liderlik olmalıdır. Tarixdən hər bir xalqın tarixi müqəmmədə olan rəhbərlik etmiş böyük siyasi liderlərin, parlaq şəxsiyyətlərin çox əxli-fəaliyyətləndən sccümünü tapmışdır. XX əsdə Azərbaycan xalqının yetirdiyi nadir şəxsiyyət, dünyanın görkəmli dövlət xadimlərindən biri, ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutundan sonra siyasi reallıqdan çıxıb ideya formasında yalnız insanlarımızın istiqlal duyularında qıyılıcı kimi közləndirən milli dövlətçilik düşüncesini məhz ötən əsrin 70-ci illərindəndən bəşləmələrləndirən sonlarına dovləndirən müstəqil Azərbaycan dövlətini kimi qəmmətləndirən bir reallıq qovudurma, qurub-yaratdığı bu dövlətin sarsılmazlığını, demokratik yüksələnini, Azərbaycanın müstəqilliyinin bəşləliyini, daimliliyini, döndərliliyini təmmənləndirir.

Azərbaycan xalqının dahiləndirən rəmzi olan Heydər Əliyevin dövlət, millət qarısında tarixi xidmətləri zaman keçdikcə daha aydın görünür. Ümummilliləndirən rəhbərliyinə bütöndövlətləndirən daimi tərdəqlisi üçün çalındığı, zəngin mədəniyyəti, böyük tarixi keçmişini qürur duyduqlu və gələcək nəsillərəndirən təleyi üçün düşüncüyü Azərbaycanı bir dövlət kimi zamanın arıqlaşdırmaq sınaqlarından çıxarmışdır. O, böyük siyasi və dövlət xadimi, xalqın əksiz lideri olaraq hələ ələndirən canlı əfsanəyə çevrilmişdir-məhz buna görə Heydər Əliyev fenomeni həmişə diqqətləndirən cəlbətmiş, heyranlıqla dovləndirən ədədcoşun siyasi fəaliyyəti istər ölkədə, istərsədə dünya miqyasında köklənmişdir.

Ümummilliləndirən dövlət və xalq qarısında tarixi xidmətlərini heç kim inkar edə bilməz. Onun ölkədə və tərindəndirən əməliyyətləndirən nail olunması, sabitlik yaradılması, müstəqil dövlət qurulması, iqtisadi-sosial sahədə, neft strategiyasında tarixi addımlar atılması, bütöndəndirən sahələrdəndirən mühüm islahatlar həyata keçirilmişsi, beynəlxalq ələməndirən respublikanın məvqeyinin möhkəmləndirilmişsi sahəsindəndirən gördüyü işlər və zəşləndirən unudulmazdır. Ulu öndər ölkədə bazar iqtisadiyyatının təkəvləndirən tapmasında, Azərbaycanı xarici investisiyaların cəlb olunmasında, beynəlxalq iqtisadi ələqlərindəndirən genişləndirilmişsi, xalqın rifah halının yüksəlmişsi çox böyük işlər görmüşdür. Məhz Heydər Əliyevin sayəsindəndirən Azərbaycan inkişaf etmiş və sivil dövlətlər sırasına çatmışdır. Ümumiyyətlə, siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni həyatda, beynəlxalq sahədəndirən kifayət qədəndirən nailiyyətlər qazanılmışdırsa, dövlətçiliyin gücləndirilmişsi, ölkənin tərdəqlisiindəndirən qədəndirən yeniliklər, uurlar ələndirilmişsi - bunlar Heydər Əliyevin sayəsindəndirən mümkün olmuşdur (4, 290).

Ulu öndərin uzaqqörən müdərik siyasətindəndirən ticarətdəndirən müstəqil Azərbaycan dünyə xalqları içrısında inkişaf etmiş dövlətlər birliliyindəndirən öz ələyliyi yerini tutmuş, tərdəqlisi etmiş ölkələr sırasına qoşulmaq yolunda böyük inam və qətiyyətləndirən işləmişdir. Onun uurlu siyasətindəndirən ticarətdəndirən qısa müddədəndirən Azərbaycanın beynəlxalq ələməndirən dəniz yemisi, ölkəmiz dünyanın siyasi və iqtisadi arenasının fəal subyektlərindən birinə çevrilmişdir. Bütöndəndirən ölkədəndirən daxili, regional və cəndirən rəfi-siyasi mənərlər baxmayaraq, Azərbaycan dövlət quruculuqlu və iqtisadi inkişaf sahəsində böyük nailiyyətlər ələndirən etmişdir. Məhz Ulu öndərin hakimiyyəti dövründə ölkədəndirən siyasi plürəlizməndirən yaranmış, cəmiyyətləndirən demokratiya yolu ilə inkişaf yoluna çıxmışdır.

Ümummilliləndirən lider Azərbaycanı rəhbərlik etdiyi dövrlərdəndirən hətmişəndirən xalqın milli-mənəvi dəyərlərindəndirən qorunmasına, milli mədəniyyətin inkişafına, xalqın ədəndirən nəsillərindəndirən zənginləndirən sinəçalındirənmişdir. Eyni zamanda, Ulu öndər gələndirənri xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərindəndirən milli ələqləndirən prinsiplərindəndirən tərbiiyyətləndirən təvəsiyəndirən edirdi. Ümummilliləndirən lider gələndirənri milli-mənəvi dəyərlərindəndirən tərbiiyyətləndirənmişsi bəşləndirən kədəndirən demişdir: "...Biz öz milli-mənəvi dəyərlərindəndirənrimizi, ədəndirən nəsillərindəndirənrimizi, ələqləndirən dəyərlərindəndirənrimizi bütöndəndirən istiqamətləndirən qorunalıyıq, saxlamalıyıq və gələndirən nəsillərindəndirənrlər boyu böyük sınaqlardan keçmiş bu mədəniyyətləndirən xalqı dəyərlərindəndirən ruhunda tərbiiyyətləndirənmişsi”(1, 47).

Ümummilliləndirən lider Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi dövrlərdəndirən xalqın milli-mənəvi dəyərlərindəndirən, onun ədəndirən nəsillərindəndirən dirçəlmişsi, xüsusiən sələməndirən mədəniyyəti nümunələri olan məscidlərindəndirən, tarixi məmarlıqları abidələrindəndirən, ziyarətəndirən bərpaşiləndirən bəşləndirən dəndirən hətmişəndirən yata keçirilmişsi onun bir daha xalqın mədəniyyətindəndirən islamidəyərlərindəndirən sədəndirən qəndirən göstərən parlaq misallardır. Dahi liderin tez-tez dindarləndirən görüşməsi, dini bayramlarda məscidləndirən gətmişsi,

dindarların mənvi ehtiyaclarına həssaslıqla yanaşması xalq arasında həmişə böyük razılıq hissi ilə qarşılanmışdır.

Ötən əsrin 70-80-ci illərində respublikamızda milli müstəqilliyə etibarlı zəmin formalaşdıran sosial- iqtisadi, hüquqi və mənvi intellektual mühit formalaşdıran Ulu öndər xalqımızın məhz bu möhkəm bünövrə üzərində azadlıq, istiqlaliyyət və müstəqillik ideallarına qovuması təmin etmişdir. Bu günün zirvəsində baxdıqda, o illərdə Heydər Aliyevin xalqın hüquqlarını qoruyan, haqqı nahaqqa verməyən, milliləşdirmə siyasətini aparmaqla həmişə ziyalı elitasını sərbəst qiblərdən qoruyan fenomenal lider keyfiyyətləri daha qabarıq sezilir. Azərbaycan xalqı dahi liderinin rəhbərliyi altında yüksək iradəsərgiləməklə, milli yaddaşımızı, mənvi, xlaqə dəyərlərini, tarixi dövlətçilik ənənələrini qorumaq zəmini toparlaya bilmə, dövlət müstəqilliyi üçün zəruri potensial formalaşdırmağıdır. Keçmiş imperiya daxilində hansı qlobal proseslərin getdiyini daha dərinləndirən müəahidə etmə imkanına malik olan Heydər Aliyev Azərbaycanın nə vaxtsa müstəqilliklə əldə edə bilməyəcəyini öncədən görmüş, bu prosesi sürətləndirən mühüm addımlar atmışdır (3,165).

Azərbaycanın müasir dövlətçiliyi tarixində müstəqillik dövrünün arxada qalan hər ilinin öz yeri vardır. Müstəqil Azərbaycanın keçdiyi sınaqlar, dövlətçiliyimizin nə ağırlıqlarından Heydər Aliyev qatıyacağı müdrikliyi xalqımızı və Azərbaycanımızı həmişə xilas etmişdir. Ümummillə liderin keçilməsi mümkün olmayan maneələr dahiyanə yanaşması, onu böyük zəhmət və səylə qatmışdır. “Ağıllı olan yerdə zora ehtiyac yoxdur. Tarix həmişə hər şeyi öz yerinə qoyur” (2,s,175).

Müdrək dövlət xadimi və böyük xsiyyətlə olan Heydər Aliyevin rəhbərliyi ilə aparılmış məqsədyönlü siyasət nəticəsində ölkənin iqtisadi həyatında qazanılmış mühüm uğurlardan biri də dünyanın inkişaf etmə nüfuzlu irəliləyişlərində neft müqavilələrinin olmasıdır. Bu müqavilələrlə Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək inkişafı üçün geniş perspektivlər açılmışdır. Heydər Aliyevin neft strategiyası dövlətimizin müstəqilliyinin qarantına çevrilmişlə yanaşı, azad iqtisadi münasibətlərlə mexanizmlərini dəhşətlə gətirmiş, ölkəmizin dünya iqtisadi məkanına dinamik inteqrasiyasını, xalqımızın rifahının artması üçün çox önəmli olan xarici sərmayələrin cəlb edilməsini təmin etmişdir. Bütün bunlar dövlətimizin daxili qüdrətini yanaşı, beynəlxalq nüfuzunun artırılmasına xidmət edir. Xəzrin Azərbaycan hissəsində dünyanın tanınmış neft irəliləyişlərinin birgə inkişafı üzərində ilk sazişlərin, “sərin müqaviləsi”nin imzalanması, ölkəmizin parlaq gələcəyinə stimül yaradan yeni neft strategiyası bu dahi xsiyyətlə müdrikliyinin bariz nümunəsi idi. Siyasi və iqtisadi böhran keçirən bir ölkədə qısa zamanda sabitlik yaratmaq, dünyanın nəhəng irəliləyişlərini regiona cəlb etmə, konkret olaraq milyard dollarla ölçülən sazişləri imzalamaq, sözsüz ki, uzaqgörən siyasət və müdriklik tələb edirdi. “sərin müqaviləsi”nin Azərbaycanın parlaq inkişafı üçün nə demək oldu unu hamı anlamalıdır” (2, 140)-bu sözlərlə məhz Ümummillə lider Heydər Aliyev məxsusdur.

Xilaskarlıq missiyasının banisi kimi tanınan Ümummillə lider XX əsrin son dərəcə mürəkkəb və ziddiyyətli tarixi rəitində fəaliyyət göstərmişdir. Dünyanın belə etiraf etdiyi kimi, Azərbaycanın yeni tarixinin bütövlüklü bir qismini Heydər Aliyev xsiyyətlə, onun mübarizə yolu, böyük quruculuq fəaliyyətlə sıxlaşdırır. Məhz dahi xsiyyət Heydər Aliyevin xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə gəlməsi Azərbaycanın müstəqillik tarixində yeni bir mərhələnin başlanmasını qoymuşdur. O dövrdə hökm sürən anarxiya və xaos, hərc-mərək və dərdli son qoymaq, ictimai-siyasi prosesləri normal məcraya yönəltməklə hərəkətinə deyildi və bu missiyanı öz Liderlik və Xilaskarlıq səyi və bacarığı sayarsınız bədiar Prezident Heydər Aliyev üzərində götürdü, bu dövlət bədi, sarsılmaz və qüdrətli dövlət, Azərbaycanın müstəqilliyini dünya müstəvisində reallaşdırdı. Bəli, əsl həqiqətdir ki, bu böyük xsiyyət öz dərin zəkasi, itihaf və mətin iradəsi ilə Azərbaycanımızı yüksəltdi, qorudu, müstəqilliyini ya atdı və bədişdirdi. Əndi Azərbaycan adı Heydər Aliyevin adı ilə qoşaçkilir. Bəliki. “Bu və ya digər xalqın böyüklüyü onun sayca çoxluğu ilə deyil, bəriyyət bəxş etdiyi dühələrlə ölçülür” - müdrək kəlamətəsdığını tapır. Azərbaycan dövlətçiliyinin müasir tarixinə öz adını bədişkətmiş bu nadir tarixi xsiyyətlə, fenomenal siyasi xadimin ölkəmiz rəhbərlik etdiyi illər intibah, milli tərqqi, milli oyanış, nəhayət, müstəqil dövlət quruculuğu dövrü kimi qəbul edilir-onun siyasi və dövlət fəaliyyətlətinin böyük nəticəsi quruculuğu na bilavasitə rəhbərlik etdiyi və xalqımıza bəxş etdiyi mükəmməl

milli dövlət, müstəqil Azərbaycan Respublikasıdır (5, 189)

Məhz Ulu öndərin tarixi xüsusiyyəti kimi siyasi arenada görünən Azərbaycanca yeni mühitin yaranmasına, azadlıq gününün dönməsinə, ölkəmizin parlaq gələcəyinin bərqərar olmasına təkan verdi. Azərbaycanın inkişaf yolunu müəyyənləndirən Heydər Əliyevin siyasətinin ticarət-sənaye, ölkəmizin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni həyatında ciddi dönüşmənin bəsləyici qoyuldu. Dövlətin əsas olan suverenlik, dövlətçilik, ədalət, demokratiya, milli yüksəliş, dünyəvi dövlət və liberal iqtisadiyyat kimi ümumbəşəri dəyərlərin sintezini təmin edən milli ideologiya formalaşdırıldı. Azərbaycanlıları dünyaya sivil dəyərlərin daıyıcısı kimi tanıdan, dünya Azərbaycanlılarını vətənləndirən Azərbaycançılıq fəlsəfəsinin əsasları yarandı. Dünya xaricində suveren və müstəqil Azərbaycan adlı tarixi həqiqət ünvanı hər kəsə bəlli oldu. Ümummilli lider sübut etdi ki, siyasətçilərin zənn etdiyi kimi asan məsələ deyildir-hətta ən kəskin zamanlarda belə, Azərbaycan xalqının müstəqil olmaq hüququnu təmin edəcək böyük səndir.

Azərbaycan yalnız Heydər Əliyevin hakimiyyət qayıdından sonra özünün geosiyasi imkanlarını gerçəkləndirməyə başlamışdır-onun siyasi zəkası sayəsində Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nəticələndirilməsi aradan qaldırılmışdır. Dünya siyasət meydanında cəryan edən proseslər təbii baxımından Azərbaycan rəhbəri kimi öz sözü, öz çəkisi, öz sanbalı ilə seçilmişdir. Ulu öndərin xarici siyasət məsələlərinə müstəqil həmişəlik verməsi, beynəlxalq miqyasda uğurlu və cəsarətli addımlar atması, milli məqsədlər naminə nüfuzlu tribunalardan bacarıq və məharətlə istifadə etməsi Azərbaycan dövlətçiliyinin bu günü və gələcəyi baxımından son dərəcə həmişəlikli olmuşdur (6, 118).

Ümummilli liderin fəal diplomatiyasının ticarət-sənaye Azərbaycan dünyanın demokratik dövlətlərinin və aparıcı beynəlxalq təşkilatların ölkəmizə, onun zorla cəlb olunduğu silahlı münaqişə münaşibətinin səsli surətdə yitmişinə nail ola bilməsidir. Heydər Əliyevin xarici siyasətinin əsasını sülh, beynəlxalq hüquq normalarına, sərəhdələrin bütövlüyünə və toxunulmazlığına, dövlətlərin razi bütövlüyünə hörmət və qarılıqlı surətdə faydalı məkəlləşmə prinsipləri təkil etmişdir.

Ulu öndər Azərbaycanın təbii sərvətlərindən, İverli coğrafi-strateji mövqeyinin üstünlüklərindən ölkəmizin milli mənafehinə uyğun şəkildə istifadə edilməsinə yönəlmiş irimiqyaslı beynəlxalq iqtisadi sənədlərin inkişafı hazırlanması və həyata keçirilməsi sahəsində son dərəcə gərgin və səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Böyük bir coğrafi məkəlləşmə region qüvvələrinin birləşməsi Heydər Əliyevin danılmaz xidmətləri olmuşdur. Ulu öndər rəhbərlik kimi bacarıqlarından fərqləndirən mühüm bir keyfiyyətə ondan ibarətdir ki, onun dövlətçilik və siyasət fəaliyyəti bir-birinə zidd olan iki müxtəlif ictimai-siyasi sistemin qovuşduğu və onların imkanlarından bacarıqla istifadə edib hər bir dövrün ictimai-siyasi tələblərinə uyğun olaraq özünün bütövlüyünü Azərbaycan Respublikasının yüksəlişinə, xalqın mədəniyyətinin inkişafına həsr etmiş və ölkəmizin hərtərəfli inkişafını təmin etmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasət uzaqgörənliyinin, prinsiplilliyinin və siyasət iradə nümayişinin məntiqi nəticəsi olaraq 1994-cü ildə "sərin müqaviləsi"nin fəsanəndən reallığa çevrilməsi ölkəmizin bütövlük strateji həmişəlikli sahələrinin inkişafına təkan verməklə, Azərbaycanda hüquqi islahatların yeni mərhələdə aparılmasına da geniş imkanlar açmışdır. Böyük stratejinin rəhbərliyi altında hazırlanaraq 1995-ci ilin 12 noyabrında ümumxalq sərəmsi yolu ilə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası ölkəmizin gələcək inkişaf prioritetlərini müəyyənləşdirərək yanaşı, insan hüquq və azadlıqlarının təminatını dövlətə ali məqsədi kimi ön plana çıxarmışdır. Konstitusiyada hakimiyyət bölgüsü prinsipləri dəqiq şəkildə tapmış, zamanın tələbləsinə mükəmməl-hüquq islahatlarının həyata keçirilməsinə fundamental hüquqi zəmin yaradılmışdır.

Ulu öndər yaxşı bildirdi ki, sabahkı uğurlara yeganə təminat səlamətliyi təqdimatıdır. Ulu öndər diqqət artırmaq, köklü mədəni dəyərləri yenidən sənə bütövlükliyi daha dərin və zəmləndirən və inkişafdır. Bu böyük xüsusiyyət mədəniyyət xalqın tükənməz sərvəti hesab edirdi. Məsələ oldu və xalqın tarixi keçmişinə, mədəni irsinə və milli dəyərlərinin sisteminin sənəməz məhəbbət duyularıyla yanaşı ulu öndər deyirdi: “Bizim hamımızı birləşdirən, həmişəlikli Azərbaycançılıq ideyasıdır. Azərbaycançılıq öz milli mədəniyyəti, milli-mədəni dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni

zamanda, onların ümumbirliyi, sintezində, inteqrasiyasından bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafının təmin olunması deməkdir”.

Milli dəyərlərimizdən ibarət olan ümummilliyet liderimiz xarici ölkələrlə sərbəstliyi zamanı soydaşlarımızla görüşlərində onlara harada yaşamaqlarından asılı olmayaraq azərbaycanlıq ideologiyasına sadıqlığı, xalqımıza xas olan adət-ənənələrimizi yaşatmağı, təbliğ etməyi tövsiyə edirdi: “Bizim hamımızın bir vətəni var - bu, Azərbaycan. Azərbaycanlı hər yerdə yaşayarkən, ancaq azərbaycanlılığını, öz dilini, milli ənənələrini unutmamalıdır. Onun qəlbə daim dönməsi Azərbaycanla bir vurmalıdır” (2, s. 321).

Bəzər mədəniyyəti tarixinin ara dırılması sahəsindəki qazanılmış təcrübələr sübut edir ki, insanların mədəniyyəti, xalq normaları və baxışları ilə bağlı olan milli-mədəni dəyərlərin yaradıcısı xalqdır. Təbii təhər bir xalqa bəxş etdiyi nə qiymətli miras onun milli-mədəni dəyərləridir. Bu səbəbdən də hər eynən vəvlə hər sahədə, o cümlədən mədəniyyət siyasət sahəsində mədəniyyətin təsəvvüf mövzusunda üstünlük verilməlidir. Milli-mədəni dəyərlərlə rəğləncək nəsillər daha da zənginləşdirilməli halda ötürülməlidir. Ümumiyyətlə, mədəniyyət dəyəri mədəniyyətin zənginləşdirilməsinə və varlığını qoruya bilməyə imkan verir. Bu məqsədlə müasir mədəniyyət siyasətində yaradıcı və qurucu səmərəliliyi hər cür fəaliyyətə təvəqüf edilmiş, yeni qabiliyyətlərin kəşf edilməsi, istiqamətləndirilməsi, dəyərləndirilməsi fəaliyyətlərin mühüm həmiyyət verilməlidir.

Dünya öhrətli siyasət lideri olan Heydər Aliyevin daxili siyasət hüquqi dövlət qurucusu, Azərbaycanın hər bir vətəndaşının azad, sərbəst yaşamaq hüquqlarının təmin edilməsinə, xalqın həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəlmişdi. Bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin bərqərar olması, iqtisadi inkişafın təmin edilməsi, Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyası, özəl idarəetmə proqramının, əqrar islahatlarının həyata keçirilməsi bu siyasətin prioritetləri idi.

Ulu öndər Heydər Aliyev tərəfindən səsə qoyulmuş balanslaşdırılmış xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan sivil dünyanın siyasət xərriyəsində geostrateji mövqeyini möhkəmləndirmiş, qlobal məkan da cəryan edən proseslərin istiqamətverici subyekti təcevrilmiş yə nail olmuşdur. Yeni dünya düzənində aparıcı güc mərkəzləri arasında gedən mübarizənin mahiyyətinə uyğun xarici siyasət yeri dən müstəqil Azərbaycan Cənubi Qafqazın lokomotiv dövlətinə təcevrilmiş, ölkəmizin regionda gerçəkləşdirilməli bütün transmilli layihələrdə iştirakı təmin olunmuşdur. Böyük öndərin rəhbərliyi altında Azərbaycanın xarici siyasəti, dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təkilatları ilə əlaqələndirilmiş ümummilliyet məfərləri, hədəf siyasət perspektivləri təsaslanan xəlki inkişaf etmişdir.

Bu gün Azərbaycan sözləşmə nasızda yüksək sürətlə böyük zirvələrə doğru irəliləyir, Azərbaycan öz qüdrətini daha da artırır. Heydər Aliyevin siyasət xərriyəsində davamçısı olan Prezident İlham Aliyev hazırda Azərbaycanı müvəffəqiyyətli siyasət və iqtisadi modernləşməyə doğru aparır. İqtisadiyyatın liberallaşdırılması, ölkənin geosiyasi və geoiqtisadi çəkisinin artması, vətəndaşlar arasında vahid birləşmənin, əhəngdarlığın bərqərar olması Azərbaycanı yüksələn xəlki inkişafı aparır. Prezident İlham Aliyevin apardığı siyasət nəticəsində Azərbaycan iqtisadi inkişaf sürətini görüldüyü dünyanın aparıcı dövlətləri sırasında yer almışdır. Son illərdə Azərbaycan rəqabət indeksində üzrə dünyanın 60 ölkəsi içrisində, postsosialist məkanında isə ilk yerlərdə təmsil olunmuşdur. Adambaşına düşən bərabər xarici investisiyanın həcmi görüldüyü Azərbaycan regionda lider, dünyada isə ilk onluqdadır. Bu gün Azərbaycan dünyanın ən islahatçı ölkələrində rəqabət davamlılıq sahəsində Azərbaycan MDB ölkələri arasında əksiz liderdir. Son illərdə həyata keçirilmiş tədbirlər ölkədə yoxsulluq səviyyəsinin həmiyyətli dərcə azalmasına gətirib çıxarmış, hər vəkəndərimiz günbəgündəyi irəliləyən, regionlarımız müasirləşir, informasiya-kommunikasiya vasitələrinin səmərəliliyi inkişafı sayəsində ölkəmiz mühüm intellektual mərkəz təcevrilir. Bunların hamısı bir daha ölkəmizin sürətli inkişafının və modernləşməsinin bəriz nümunəsidir. İbtəti ki, bu nailiyyətlərin əldə olunmasında müqəddəs Tanrının xalqımıza xoşbəxtlik rəmzi olaraq bəxş etdiyi gənclər və uzaqgörən liderimiz İlham Aliyevin fəaliyyəti danılmaz bir həqiqətdir. Dahi xəsiyyətin siyasət kursunu davam etdirən cənab İlham Aliyev böyük zmkarlıq və mətanət göstərmişdir. Azərbaycanımızı qətləndirilməsi çətin sayılan zirvələrə ucaldır, dövlət təcevriliyimizi və tarixi müstəqilliyimizi daha da möhkəmləndirir (6, 201)

“Mən ola bilməsin ki, mən Heydər Aliyevin bəladığı bütün iləri axıra çatdıracağam”

(3,s.149) - söyl y n Prezident lham liyev Ulu önd r t r find n mü yy n edilmi dövl tçilik kursunu davam etdirm kl , Az rbaycanımızı indiki firavan günl r çatdırmı v g l c y , sabaha möhk m t minat yaratmıdır. Az rbaycanın böyük tarixi xsiyy ti, Ümummilli lider Heyd r liyevin ideyaları XXI srd onun layiqli varisi c nab lham liyev t r find n, Ulu önd rin yaratdı ı Yeni Az rbaycan Partiyası t r find n u urla davam etdirilir-çünkü Heyd r liyev ideyaları ya ayan v ya adan ideyalardır.

d biyyat

1. Heyd r liyev. Müst qilliyimiz b didir. VI cild, Bakı: 2007
2. Xalqın böyük xilaskarı Bakı 2001
3. Heyd r liyev Az rbaycanı dünyaya tanıdır. Bakı, 1994
4. Y.P. hm dov B riyy t m n vi süqut r f sind dir Bakı 2011
5. S.X ilov Lider. Dövl t. C miyy t Bakı 2001
6. smayılov ., liyev Q. Heyd r liyev v milli l yaq t f ls f si. B. 1998.